

KAUPUNGINHALLITUKSELLE

Viite: HEL 2021-008809

VAMMAISNEUVOSTON RAPORTTI TOIMIKAUDELTA 2021–2023

Toimintakertomus, arvio toimikaudesta ja ehdotukset seuraavalle toimikaudelle

Hyväksytty vammaisneuvoston kokouksessa 13.6.2023

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Vammaisneuvoston asettaminen

Kaupunginhallitus nimesi 30.8.2021 toimikaudekseen vammaisneuvoston, määritteli sen tehtävät ja päätti neuvoston kokoonpanosta. [linkki päätökseen](#)
Asettamispäätöksen yhteydessä kaupunginhallitus vahvisti vanhusneuvoston toimintasäännön. [linkki](#)

Kaupunginhallitus nimesi samalla yhteisöt, jotka nimeävät vammaisneuvostoon jäsenen. Neuvostoon valittiin myös viisi luottamushenkilötaustaista jäsentä. Perusteeksi todettiin vanhusneuvostossa käydyn keskustelun ja näkemysten välittäminen päätöksentekoon ja valtuustoryhmille. Kaupunginhallitus nimesi kaupungin luottamushenkilöitä edustaviksi jäseniksi Jari Mönkkönen (Kokoomus), Kristiina Karhos (Vihreät), Pirkko Johansson (3/2022 alkaen Katja Bärblom) (SDP), Marja Kaitaniemi (Vasemmistoliitto) ja Marko Joensuu (Perussuomalaiset). Vammaisneuvoston puheenjohtajaksi kaupunginhallitus nimesi Marja Kaitaniemen (9/2022 alkaen Sirpa Puhakka).

Pitkäaikaissairaus- ja vammaisjärjestöt ja yhteisöt, joille oli annettu oikeus asettaa edustajia vammaisneuvostoon, ilmoittivat varsinaiset ja varajäsenensä syyskuussa. Kaupungin toimialat ja kaupunginkanslia ilmoittivat pysyväisluontoiset asiantuntijansa samoin syyskuussa. Neuvostolle järjestettiin yhteinen perehdytystilaisuus vanhusneuvoston kanssa syyskuun lopussa. Ensimmäinen kokous päästiin järjestämään lokakuun alussa.

1.2. Vammaisneuvoston kokoonpano

Kaupunginhallituksen päätöksessä nimettyjen yhteisöjen nimeämät edustajat olivat:

- Helsingin Kuuloyhdistys ry: Anneli Salmevaara (3/2022 alkaen Taru Reinkainen)
- Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry: Veera Florica Rajala
- Helsingin Invalidien Yhdistys ry: Markku Poikela
- Kehitysvammatuki 57 ry: Sari Sepponen
- Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistys ry: Jan Huopainen (9/2022 alkaen Ari Österberg)

Vammaisneuvosto

13.6.2023

- Pääkaupunkiseudun Hengitys ry: Sirpa Halmela
- Helsingin Reumayhdistys ry: Mikko Remes
- Mielenterveysyhdistys HELMI ry: Päivi Seila
- Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö sr: Pauliina Lampinen (2/2023 alkaen Marco Guarino)
- Kynnys ry: Susanna Haapala.

Vammaisneuvostolla oli kaksi varapuheenjohtajaa. Kaupunginhallituksen nimeämä varapuheenjohtaja oli Kristiina Karhos. Vammaisneuvosto valitsi keskuudestaan toiseksi varapuheenjohtajan ja päätti varapuheenjohtajien sijaanjärjestyksestä. Toisena varapuheenjohtajana oli Sari Sepponen.

Kaikilla neuvoston jäsenillä oli nimetyt varajäsenet, joista osa osallistui neuvoston kokouksiin silloin, kun varsinainen jäsen oli estynyt.

Vammaisneuvosto valitsi keskuudestaan toimintaa valmistelevan työvaliokunnan, johon kuului neuvoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajien lisäksi kolme neuvoston jäsentä: Veera Florica Rajala, Marko Joensuu ja Päivi Seila (10/2022 alkaen Sirpa Halmela).

Kaupungin toimialat ja keskushallinto nimesivät pysyväisluontoiset asiantuntijat:

- Sosiaali- ja terveystoimiala: projektipäällikkö Tuomo Ratinen
- Kasvatus- ja koulutustoimiala: 1/2022 alkaen pedagoginen asiantuntija Mari Kontio, 1/2023 alkaen pedagoginen asiantuntija Hanne Savunen.
- Kaupunkiympäristötoimiala: esteettömyysasiamies Pirjo Tujula.
- Kulttuuri ja vapaa-aikatoimiala: kehittämisasiantuntija Tiina Larva
- Kaupunginkanslia: suunnittelupäällikkö Riikka Henriksson kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolta.

Vammaisneuvoston ja sen työvaliokunnan valmistelu- ja sihteeritehtävistä, viestinnästä ja kokous- sekä ja muista järjestelyistä vastasi kaupunginkanslia. Neuvoston sihteerin tehtäviä hoiti vammaisasiamies (4/2023 alkaen asiantuntija) Tiina Lappalainen viestintäosaston osallisuus- ja neuvontayksiköstä.

1.3. Vammaisneuvoston tehtävät

Kuntalain mukaisesti Helsingin vammaisneuvosto vaikutti laajasti Helsingin kaupungin eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

1.4. Toiminnan suunnittelu ja sen seuranta

Vammaisneuvosto teki toimintakauden alussa toimintasuunnitelman, joka pohjautui toimikauden tärkeimmiksi katsottuihin asioihin. Toimintaperiaatteita ohjasi toimintasääntö. Vammaisneuvosto määritteli toimikauden alussa neuvostojen kokousten ja keskustelujen pelisäännöt, jotka olivat yhtenevät vanhus-

neuvoston kanssa. Vammaisneuvosto tarkensi kausittain toimintasuunnitelman suunnittelukalenteria ja seurasi toimintasuunnitelman toteutumista useissa kokouksissa ja työvaliokunnassa.

1.5. Kokoukset

Vammaisneuvosto kokoontui yhdeksän kertaa vuodessa, samoin työvaliokunta. Työvaliokunta kokoontui yleensä kaksi viikkoa ennen neuvoston kokousta. Kokouksia järjestettiin sekä lähi- että hybridikokouksina. Yhteen kokoukseen (2/2022) osallistui läsnäolo-oikeudella ja etäyhteydellä varsinaisten jäsenten lisäksi myös neljä varajäsentä.

Vammaisneuvoston ja työvaliokunnan kokoukset

	Neuvosto	Työvaliokunta	Yhteensä
2021(syksy)	3	3	6
2022	9	9	18
2023 (kevät)	6	6	12
Yhteensä	18	18	36

Lisäksi vammaisneuvosto perusti **vapaaehtoisia teemaryhmiä** valmistele-

maan asioita, etäkokoontumiset:	2021	2022	2023	Yht:
Esteettömyysteemaryhmä	1	10	2	13
Digi-saavutettavuusteemaryhmä	1	6	2	9
Sote-palvelujen teemaryhmä	1	6	3	10
Yhteensä:	3	22	7	32

Kaupungin palveluja ja toimintaa koskevia aiheita kokouksissa olivat (suluissa kokouspäiviä)

- Valtuustoryhmien edustajien paneelikeskustelu (14.12.2021)
- Uudenmaan kehitysvamma -hanke (14.12.2021, 11.1.2022)
- Esteettömyystyö ja -linjausten päivittäminen (11.1.2022)
- Erityistä tukea työllistymiseen tarvitsevien kesätyöt ja esteettömien korkeakouluharjoitteluiden edistäminen 811.1.2022)
- Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma (11.1.2022)
- Osallistuminen ja vaikuttaminen kaupunkiympäristön asioissa (15.2.2022)
- Vammaisneuvonnan kuulumiset (15.2.2022)
- Ajankohtaista Tulevaisuuden sote-keskuksessa (15.3.2022)
- Soten osallistumiskanavat ja ajankohtaiset osallisuuden kuulumiset (15.3.2022)
- Vammaispalveluiden palveluntuottajien ohjaus, neuvonta ja valvonta (12.4.2022)
- Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (12.4.2022)
- Tuetun työllistymisen palvelut, Työkykyisempi Stadi – hanke (12.4.2022)
- Lapsiystävällinen kunta -esittely (17.5.2022)
- Helsingin uusi asukasvalintaohje (17.5.2022)

Vammaisneuvosto

13.6.2023

- Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen (sotepe) palvelustrategian valmistelu (14.6.2022)
- Koronakriisin viestinnän yhdenvertaisuus ja viittomakielen tulkkaus (30.8.2022)
- Erityistä tukea työllistymiseen tarvitsevien kesätyön toteutuminen ja kokemukset kesätyöhönvalmennuksesta (27.9.2022)
- Vammaisten kuljetuspalvelujen välitysjärjestelmän uudistus (27.9.2022)
- Esteettömyystunnustuksen kohteen valinta (27.9.2022)
- Vammaisten ihmisten huomioiminen kriiseissä ja pelastustoiminnassa (22.11.2022)
- Sotepe-palvelustrategia ja vammaispalvelustrategian valmistelu Helsingissä (24.1.2023)
- Osallistuvan budjetoinnin OmaStadin kehittämisen vaihe (24.1.2023)
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) Helsingissä (21.2.2023)
- Viittomakielinen varhaiskasvatus (21.3.2023)
- Tietoa sähköisten kommunikoinnin apuvälineen käytön tuesta (21.3.2023)
- Ajankohtaisia esteettömyyskuulumisia HSL:stä (25.4.2023)
- Esteettömyys Esplanadin suunnitelmissa (25.4.2023)
- Sosiaali- ja potilasasiamiesten yhteydenotot vuonna 2022 (25.4.2023)
- Työllisyyspalvelut ja kuntakokeilu (23.5.2023)
- Sotepen rahoitus ja budjetin valmistelu (23.5.2023)
- Henkilökohtaisen avun kilpailutus ja vammaistyön muiden hankintojen tilannekatsaus (13.6.2023)
- Liikuntapalvelujen visio (13.6.2023)

Lähes kaikissa kokouksissa oli kutsuttuja asiantuntijoita eri tahoilta.

Kaupungin johdon edustajia tavattiin seuraavasti:

- pormestari Juhana Vartiainen (11.1.2022)
- sosiaali- ja terveyslautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Daniel Sazonov (15.3.2022)
- projektipäällikkö Anne Ojanen Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeesta (15.3.2022)
- kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Paavo Arhinmäki (17.5.2022)
- kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Nasima Razmyar (14.6.2022)
- kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja, apulaispormestari Anni Sinnemäki (24.1.2023)

Muita asiantuntijoita kokouksissa olivat mm.

- erityissuunnittelija Emmi Korvola, Stadin HR, henkilöstöosastolta (11.1. ja 27.9.2022)
- projektipäällikkö Sanna Huhtakallio, vammaistyöstä (11.1.2022)
- suunnittelija Anni Salla kaupunginkanslian osallisuus ja neuvonta -yksiköstä (11.1.2022)

Vammaisneuvosto

13.6.2023

- vuorovaikutussuunnittelija Tiina Antila-Lehtonen, kaupunkiympäristön toimialalta (15.2.2022)
- projektisuunnittelija Paula Hirvonen ja Maarit Selin-Heinonen vammaisneuvonnasta (15.2.2022)
- erityissuunnittelija Annika Kabata, Sote-toimialalta (15.3.2022)
- projektisuunnittelija Elina Rauhala, vammaispalvelujen ostopalvelut (12.4.2022)
- asiantuntija Kirsti Puronen kanslian henkilöstöosastolta (12.4.2022)
- johtava työhönvalmentaja Sami Niemi-Ruuth, Sote-toimialalta (12.4.2022)
- projektikoordinaattori Krista Markoff, Työkykyisempi Stadi -hankkeesta (12.4.2022)
- erityissuunnittelija Leena Marila-Penttinen, Sote-toimialalta (17.5.2022)
- yksikön päällikkö Ulla Kuitunen ja tiimipäällikkö Kati Hytönen Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -yksikön asuntopalveluista (17.5.2022)
- projektipäällikkö Mia-Veera Koivisto, Sote-toimialalta (14.6.2022)
- erityissuunnittelija Sami-Pekka Hakamäki-Stylman, Sote-toimialalta (14.6.2022)
- sisällöntuotannon päällikkö Susanna Rautio kaupunginkanslian viestintäosastolta (30.8.2022)
- kuljetuspalvelun palvelupäällikkö Taija Järvenpää sekä välitysjärjestelmän
- käyttöönottoprojektin projektipäällikkö Jukka Helin, Palvelukeskus Helsingistä (27.9.2022)
- valmiuspäällikkö Katariina Kainulainen-D'Ambrosio, väestönsuojelupäällikkö, pelastuslaitokselta Petri Parviainen, ja Soten valmiuspäällikkö Kai Kalmari (2.11.2022)
- sotepe-palvelustrategiapäällikkö Mia-Veera Koivisto sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta (24.1.2023)
- kehittämispäällikkö Kirsi Verkka, kaupunginkansliasta (24.1.2023)
- erityissuunnittelija (Hyte) Stina Högnabba kaupunginkanslian strategiaosastolta (21.2.2023)
- pedagoginen asiantuntija Pasi Brandt, kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta (21.3.2023)
- vastaava puheterapeutti Kirsi Harinen HUS, Apuvälinekeskus Tietoteekista sekä johtaja Kaija Jokela HUS apuvälinekeskuksesta (21.3.2023)
- esteettömyyskoordinaattori Kaisa Maijala, HSL:stä (25.4.2023)
- yksikön päällikkö Pia Salmi WSP Finlandista ja projektipäällikkö Pia Rantanen Kaupunkiympäristötoimialalta (25.4.2023)
- sosiaali- ja potilasasiamies Sari Herlevi, Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta (25.4.2023)
- johtava asiantuntija Hanna Huuromen ja työhön kuntouttavien palvelujen palveluesihenkilö Kristi Arusoo Helsingin kaupungin elinkeino-osaston työllisyyspalveluista (23.5.2023)
- suunnittelupäällikkö Maria Kahila Sotepe-toimialan talous- ja suunnittelu-palveluista (23.5.2023)
- vammaisten sosiaalityön päällikkö Jonna Weckström (13.6.2023)

- erityissuunnittelija Hanne Munter, Liikkumisen edistämisen -yksikkö, Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala (13.6.2023)

1.6. Lausunnot ja kannanotot

Lausuntopyynnöt tulivat pääosin kaupunginkansliasta ja koskivat valtuustoaloitteita. Lausuntopyynnöt saatiin myös vuosittaisista sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksistä. Kommentteja annettiin myös valmistelussa olevin luonnoksiin.

Vammaisneuvoston lausunnot ja kannanotot

	Yhteensä	Pyydetty lausunnot	Kannanotot
2021 (syksy)	5	4	1
2022	11	9	2
2023 (kevät)	8	7 + 1	1 + 1
Yhteensä	24	20 +1	4 + 1

Pyydettyjä lausuntoja ja kommentteja annettiin 20. Aiheet olivat:

- Utlåtande om trafiksskyltar
- Kommentti Laajennettu oppivelvollisuus ja kuljetuspalvelujen maksuttomuus
- Lausunto Kaikille saavutettavia kaupunkikalusteita Helsinkiin
- Lausunto Koivusaaren rannat; asemakaava ja asemakaavan muutoksesta (nro 12587)
- Lausunto kaupunkiyhteisen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022–2025 luonnokseen
- Lausunto Pasilan Messukeskuksen asemakaavan muuttamista
- Lausunto vammaispalvelulainsäädännön uudistuksen luonnokseen
- Kommentit henkilökohtaisen avun palvelusetelin sääntökirjan luonnokseen
- Lausunto sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä 2021 ja 2022
- Lausunto rollaattorin maksuttomasta käytöstä
- Lausunto selvitystarpeesta vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen avun saamisesta
- Lausunto sotepe-palvelustrategia 2023–2025 luonnoksesta
- Lausunto talousarvioaloitteesta henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvon määrittäystä ja tarkistusta.
- Lausunto Apuvälineiden palautusta on sujuvoitettava
- Lausunto Kampin Keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen asemakaavan muuttaminen (nro 12708)
- Lausunto vammaisten lasten työssäkävien omaishoitajien viikkolevon järjestämisestä
- Lausunto ääniohjauksen lisäämisestä liikennevaloihin esteettömyyden parantamiseksi
- Lausunto sosiaaliturvakomitean välimietintöön
- Lausunto erityisuimakortin myöntämiskriteereistä
- Lausunto vammaisyhdistysten osallistamista sähköpotkulautojen käytön ja pysäköinnin suunnitteluun
- Muistio liikuntapalvelujen visioon.

Ympäristöministeriön järjestämään Kuusikko-kaupunkien vammaisneuvostojen kuulemisiin osallistuttiin 5.1. ja 12.9.2022. Aiheena oli ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma.

Oma-aloitteisia kannanottoja ja esityksiä tehtiin 3. Aiheet:

- Vammaispalveluiden uusien verkkosivujen selkeyden ja digisaavutettavuuden kehittämiseen
- Erityisuimakortin myöntämisperusteiden päivittäminen ja hakuohjeet
- Tarkastuskertomus 2022, omaishoitajien jaksamista tukevat palvelut

Vammaisneuvosto antoi huomionosoitukset esteettömyyden edistämisestä:

- Esteettömyystunnustus 2021 Olympiastadionin peruskorjaukselle
- Esteettömyystunnustus 2022 Pasilan aseman ja Triplan kauppakeskuksen esteettömyyden suunnittelussa ja toteutuksessa tehdylle yhteistyölle

1.7. Osallistuminen ja yhteistyö

Vammaisneuvostolla oli edustajia seuraavissa verkostoissa ja työryhmissä:

- Sote-toimialan kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmä.
- Osallisuuden ja vuorovaikutuksen neuvottelukunta
- Vammaisneuvoston useat edustajat antoivat käyttäjäkokemusta erilaisten kohteiden ja palvelujen suunnitteluun.

Yhteistyö pitkäaikaissairaus- ja vammaisyhdistysten kanssa

Helsingin vammaisneuvosto järjesti vuosittain yhteistyötilaisuuden pitkäaikaissairaus- ja vammaisyhdistysten kanssa. Tapaamiset järjestettiin 27.10.2022 sote-uudistus ja järjestöyhteistyö -teemalla sekä 5.6.2023 YK:n vammaissopimuksen toteutumisen, uuden vammaispalvelulain soveltamisen sekä neuvoston ja yhdistysten yhteistyönteemoilla.

Vammaisneuvosto järjesti vuosittain vammaisten päivän tilaisuuden.

3.12.2021 Tapahtumatorin tilaisuuden teemana oli: [Liikkumisen riemua kaikille!](#) Ja 2.12.2022 kaupungintalon juhlasalissa juhlistettiin vammaisten päivän aattoa sekä vammaisneuvoston 40-vuotista taivalta Aikamme on nyt -tilaisuudella, joka striimattiin [Helsinki-kanavalle](#). Osallistujia oli n. 80.

PKS-yhteistyö

Pääkaupunkiseudun vammaisneuvostojen yhteistyö toteutui konkreettisesti vain syksyllä 2021 tapaamisessa Kauniaisissa, jossa oli vammaisneuvostojen yhteiskokous, jossa aiheina olivat hyvinvointityö, apuvälineet ja sote-valmistelut.

Valtakunnallinen sote-uudistus ja hyvinvointialueiden vaikuttamistoimielinten perustaminen alkoi vaikuttaa pääkaupunkiseudun vammaisneuvostojen yh-

teistyöhön. Muissa pääkaupunkiseudun kunnissa ja hyvinvointialueilla järjestetyt olivat erilaisia kuin Helsingissä. Sama muutostilanne oli suurten Kuusikko-kaupunkien vammaisneuvostojen keskinäistä yhteistyötä.

Osallistumiset ja työvaliokunnan tutustumiskäynnit

Neuvosto osallistui aktiivisesti syksyllä 2021 etäyhteydellä ja syksyllä 2022 hybridinä vuosittaiseen valtakunnalliseen Vammaisneuvostopäivään, joka järjestettiin osana Avoimen hallinnon -hanketta ja osin yhteisellä ohjelmalla vanhusneuvostopäivien kanssa.

Yhteistyö vanhusneuvoston kanssa

Neuvostojen työvaliokunnat tapasivat syksyllä 2022 ja yhteistyön jatkamisesta sovittiin. Lausuntojen valmistelua koordinoitiin neuvostojen sihteerien yhteistyönä. Sihteerit myös osallistuivat molempien neuvostojen kokouksiin, sillä turvattiin tiedonkulkua. Yhteistyötä edisti myös se, että vuoden 2022 Avoimen hallinnon Vammaisneuvostopäivä ja Vanhusneuvostopäivä järjestettiin ensimmäistä kertaa osittain yhteisenä.

Yhteistyö nuorisoneuvoston kanssa

Vammaisneuvoston edustajat tapasivat nuorisoneuvoston edustajat yhteistyötapaamisissa 23.5.2022 sekä 15.5.2023. Keskustelujen aiheina olivat mm. kiusaaminen, mielenterveys, yksinäisyys sekä neuvostojen yhteistyö.

1.8. Viestintä

Toimikauden alussa vammaisneuvosto kokosi viestintäsuunnitelman, joka päivitettiin helmikuussa 2023.

[Vammaisneuvoston verkkosivut](#) vaihtuivat kaksi kertaa kauden aikana, viimeksi Ihmisoikeuksien Helsinki -sivustolta kaupungin yhteisille hel.fi -sivuille. Verkkosivuilla julkaistiin mm. lausunnot ja kannanotot, tiedotteet, kokousmateriaalit, asialistat ja muistiot.

Vammaisneuvoston Facebook-sivulla oli 186 seuraajaa. Vammaisneuvosto toteutti Osallisuus esiin -valokuvaushankkeen, jolla saatiin kuvia kaupungin ja vammaisneuvoston käyttöön.

Vammaisneuvosto lähetti tiedotteita kaikille Helsingissä toimiville pitkäaikais-sairaus- ja vammaisyhdistyksille. (yli 50), keväällä 2023 myös valtuustoryhmille.

Vammaisneuvoston tiedotteet

2021 (syksy)	3
2022	4
2023 (kevät)	2
Yhteensä	9

2. VAMMAISNEUVOSTON ARVIO TOIMIKAUDESTA

2.1 Kauden erityispiirteet

Vammaisneuvoston toimikausi jäi hieman tavallista kaksivuotiskautta lyhyemmäksi. Kuntavaalit järjestettiin pandemiarajoitusten takia poikkeuksellisesti vasta kesäkuussa 2021 ja vammaisneuvosto kokoontui ensimmäiseen kokoukseen lokakuussa.

Toimikauden alkuvaiheessa elettiin vielä pandemian poikkeusoloissa. Rajoitukset ja muutokset vaikuttivat toimintaan vaikeuttaen ulospäin suuntautuvaa vaikuttamista ja viestintää. Perustehtävät saatiin silti hoidettua. Olojen normalisoituessa pandemian osalta talven 2021–2022 mittaan alkoi 24.2.2022 uusi maailmanlaajuinen kriisi Ukrainan sodan ja sen monien seurausten myötä.

2.2 Toimintasuunnitelman toteutuminen

Kaikki toimintasuunnitelmaan määritellyt asiat saatiin käsiteltyä kokouksissa. Vammaisneuvosto on toiminut aktiivisesti lausuntojen ja asiantuntijoiden kuulemisten kautta. Toimintakauden arviointikyselyn (huhtikuussa 2023) ja vammaisneuvoston arviointikeskustelun (23.5.2023) perusteella vammaisneuvosto koki toimintansa tuloksellisena ja vaikuttavana.

2.3 Vaikuttaminen lausunnoilla ja kannanotoilla

Vammaisneuvosto on ollut työllistetty ja kokouksissa on käsitelty hyvin monipuolisesti ja paljon asioita. Tulevaisuudessa vammaisneuvostossa tulee käsitellä asioita suunnitelmallisemmin ja pyrkiä oma-aloitteisesti ennakoivaan otteeseen. Asioiden priorisointia tulee vahvistaa rajallisten resurssien mukaisesti.

Vammaisneuvoston asettamispäätöksessä edellytetään, että neuvosto tuo esiin pitkäaikaissairaiden ja vammaisten helsinkiläisten näkökulmaa esityksillä, lausunnoilla ja kannanotoilla. Vammaisneuvoston lausuntoihin on koottu merkittävää ja arvokasta kokemusasiantuntemusta sekä välitetty myös järjestöjen näkemyksiä moninaisesti kaupungin haasteisiin. Lausuntojen ja kannanottojen vaikuttavuuden arviointi on haasteellista, sillä käsiteltävät aiheet ovat laajasti kaikilta elämänkaaren alueilta ja ison kaupungin eri toimialoilta. Vammaisneuvostolla on rajalliset valmisteluresurssit.

2.4 Toimintakäytäntöjen itsearviointia

Lausuntojen valmistelun käytäntönä on ollut, että lausuntopyyntö jaetaan neuvostolle tiedoksi mahdollisimman pian sen tultua. Kommentointipyyntö jaetaan ennen työvaliokunnan kokousta. Työvaliokunta tekee ensimmäisen luonnoksen saatujen kommenttien perusteella. Se lähetetään neuvoston varsinaisille jäsenille ja kommentteja pyydetään ennen kokousta tai viimeistään kokouksessa.

Mikäli kommentteja tulee, ne huomioidaan seuraavassa luonnoksessa. Tavoitteena on ollut hyödyntää vammaisneuvoston laajaa osaamista.

Vammaisneuvostolla ei ole paljon edustuksia kaupungin työryhmissä ja verkostoissa. Olisi tärkeää ja toivottavaa, että vammaisneuvostolta pyydetään edustajia, koska kokemusasiantuntemuksen hyödyntäminen on tärkeää ja tuo asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon tietoa, jota muutoin ei saada. Vammaisneuvosto on kokouksissaan vaikuttanut ja toiminut vuorovaikutuksessa monien kaupungin tahojen kanssa. Toiminta on pitkäjänteistä.

3 EHDOTUKSET SEURAAVALLE TOIMIKAUDELLE

3.1 Vammaisneuvoston kokoonpano ja puheenjohtajisto

Vammaisneuvoston nykyistä rakennetta pidetään toimivana ja neuvoston toimikauden toivotaan jatkuvan koko valtuustokauden, neljän vuoden ajan. Kaksivuotinen kausi aiheuttaa katkoksen toimintaan, joka on luonteeltaan pitkäjänteistä.

Pitkäaikaissairaus- ja vammaisjärjestöjen tulee sopia vammaryhmää edustavan järjestön rotaatiosta.

Asettamis päätöksessä vammaisneuvostoa pyydettiin arvioimaan kahden varapuheenjohtajan käytäntöä. Vammaisneuvosto katsoo, että kahden varapuheenjohtajan käytäntö on hyvä ja toimiva. Puheenjohtajistossa tulee olla järjestöedustaja, jonka vammaisneuvosto itse valitsee keskuudestaan.

Vammaisneuvosto toteaa, että neuvostolla tulee jatkossakin olla työvaliokunta. Vammaisneuvoston kokouksien toteuttamista ja osallistumisen mahdollisuutta hybridinä tulee jatkaa.

3.2 Ehdotuksia vammaisneuvoston toimintaedellytysten parantamiseksi

Vammaisneuvosto haluaa lisätä vaikuttamista asioiden valmisteluvaiheessa sekä päätöksenteossa. Vammaisneuvostoa tulee osallistaa aktiivisesti läpäisyperiaatteella kaupungin palveluiden kehittämiseen toimialojen kanssa jo valmisteluvaiheesta lähtien.

Vammaisneuvosto valmistelee ehdotusta, jolla mahdollistetaan vammaisneuvoston edustajan puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien ja valtuuston kokouksiin.

Vammaisneuvosto edottaa 2021–2023 toimintakaudella pilotoitujen teemaryhmien rakenteen vahvistamista. Vammaisneuvoston esteettömyyden, digi-saavutettavuuden ja sote-palvelujen teemaryhmät ovat tehneet arvokasta työtä kokemusasiantuntemuksen kokoamisessa. Ne ovat valmistelleet vammaisneuvostolle kokousasioita, lausuntoja ja kannanottoja, joita ei pystytä isossa kokouksessa käsittelemään.

Vammaisneuvosto ehdottaa, että teemaryhmiin osallistumisesta tulisi saada kokouspalkkio. Tähän asti teemaryhmien jäsenet ovat toimineet vapaaehtoisesti, ilman palkkioita. Ottaen huomioon vammaisneuvoston työn laaja-alaisuuden ja

valmistelevan henkilöstön määrän (yksi henkilö) sekä jäsenten asiantuntemuksen hyödyntämisen asioiden valmistelussa, on perusteltua maksaa kokouspalkkio teemaryhmien työskentelystä. Teemaryhmät kokoontuvat tarvittaessa, teemaryhmissä olisi 3–6 jäsentä.

Neuvostoon nimettyjen luottamushenkilöiden vaikuttamisen mahdollisuuksia omiin valtuustoryhmiinsä tulisi vahvistaa ja lisätä vammaisneuvoston vuorovaiikutusta valtuustoryhmien kanssa. Luottamushenkilöiden tulee lisätä taustayhteisöjensä tietoa vammaisuudesta ja pitkäaikaissairaiden helsinkiläisten tarpeista.

Toimialojen tietoisuutta vammaisneuvoston merkityksestä yhteistyö- ja vaikuttamistoimielimenä tulee kartoittaa ja vahvistaa. Kyselyn pohjalta tulee kehittää käytäntöjä, jotta toimialat saavat vammaisneuvoston sekä pitkäaikaissairaus- ja vammaisjärjestöjen kautta tietoa toimialan palvelujen kehittämiseen ja henkilöstön osaamisen vahvistamiseen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten elämää koskevissa asioissa.

Vammaisneuvosto on sekä kuntalain että hyvinvointialuelainsäädännön mukainen vaikuttamistoimielin, jota on kuultava. Kaupunki on strategiassaan sitoutunut aktiiviseen osallistamiseen ja myös YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus edellyttää vammaisten henkilöiden osallistamista.

Vammaisneuvoston ja vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöjen yhteistyötilaisuudessa (5.6.2023) ehdotettiin kehittämiskohteena viestinnän resurssien vahvistaminen. Vammaisneuvosto ehdottaa, että vammaisneuvoston viestinnän resursseja vahvistettaisiin yhteisesti sovittavalla tavalla.

3.3 Ehdotuksia seuraavalle vammaisneuvostolle

1. Toiminnan suunnitelmallisuus: Vammaisneuvosto tekee toimintasuunnitelman kauden alussa, ja sen toteutumista seurataan. Ensisijaisesti edetään toimintasuunnitelman mukaisesti. Akuuteille vammaisneuvoston kantaa vaativille asioille turvataan käsittelymahdollisuus. Vammaisneuvoston jäsenet ja vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöt voivat esittää asioita käsiteltäväksi.
2. Lausuntojen ja kannanottojen valmistelu: Valmistelun keskustelevuutta vahvistetaan. Lausuntopyynnöt jaetaan jatkossakin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa jäsenille ja varajäsenille. Varmistetaan, että kaikki neuvoston jäsenet kokevat voivansa osallistua ja tehdä ehdotuksia lausuntojen sisältöön. Tehdään enemmän asioiden valmisteluvaihteeseen liittyviä ja oma-aloitteisia kannanottoja. Mahdollisten teemaryhmien työskentelyn tulee olla tarkoituksenmukaista ja resursoitua.
3. Edustajien nimeäminen työryhmiin ja verkostoihin: Pyritään saamaan vammaisneuvoston jäseniä mukaan kaupungin eri työryhmiin ja verkostoihin. Varmistetaan tiedonkulku vammaisneuvoston ja teemaryhmien välillä. Vahvistetaan tiedottamista järjestöille. Viestinnän tulee kulkea molempiin suuntiin.

Vammaisneuvosto

13.6.2023

4. Kaupungin asiantuntijoiden kuuleminen ja asiantuntijatiedon käyttö:
Vammaisneuvosto kuulee jatkossakin kaupungin eri toimialojen asiantuntijoita sekä kokouksissa. Uutena toimintamuotona otetaan käyttöön vapaa-
muotoisemmat iltakoulukeskustelut, joissa on mahdollisuus nostaa vammais-
neuvoston piiriin ja kaupungin päätöksentekoon liittyviä teemoja.
Neuvosto hankkii ajantasaista tietoa pitkäaikaissairaiden ja vammaisten elin-
oloista ja tarpeista.
5. Vaikuttamista tiivistetään valtuustoryhmien suuntaan eri keinoilla. Vahviste-
taan valtuustoryhmien tiedonsaantia.
6. Iltakoulut: Vammaisneuvoston kokousten lisäksi kokeillaan iltakoulujen jär-
jestämistä tietyn teeman ympärillä. Kokouksissa on rajallinen aika keskus-
tella ja syvällisemmin ja pitkäjänteisemmin paneutua tiettyyn teemaan.
7. Yhteistyö ja osallistuminen: Jatketaan hyviksi osoittautuneita toiminta- ja yh-
teistyömuotoja:
  - a) Pääkaupunkiseudun ja Kuusikko-kaupunkien ja hyvinvointialueiden vam-
maisneuvostojen yhteistyöhön osallistutaan edelleen aktiivisesti.
  - b) Yhteistyötä vanhusneuvoston ja nuorisoneuvoston kanssa jatketaan. Vam-
maisneuvoston ja vanhusneuvoston työvaliokunnat järjestävät yhteisen ko-
kouksen syyskaudella 2023.
  - c) Helsingissä toimivien pitkäaikaissairaus- ja vammaisyhdistysten kanssa
järjestetään vuosittain vähintään yksi yhteistyötapaaminen ja -tapahtuma.
Tulevan toimintakauden aikana keskustellaan järjestöjen kanssa vammais-
neuvostossa edustamisen rotaatiosta.
  - d) Osallistutaan vuosittain valtakunnallisen Avoin hallinto -toimintaohjelman
järjestämään Vammaisneuvostopäivään.
8. Viestintä
Vammaisneuvostoon nimetyt jäsenet edustavat sekä taustayhteisöään että
koko vammairyhmää. Lisätään jäsenten välistä tiedonsaantia ja viestintää pe-
rustamalla keskinäinen Whatsapp-ryhmä.

Lisätään viestintää ja vuorovaikutusta Helsingissä toimivien pitkäaikaissai-
raus- ja vammaisjärjestöjen ja -yhdistysten kanssa.

Toimintakauden aluksi järjestetään jäsenille perehdytystä, johon sisältyy
myös vaikuttamiskoulutusta.

Vammaisneuvosto järjestää tilaisuuksia, joilla lisätään toiminnan näkyvyyttä.
Vammaisneuvostolla on erillinen, ajantasainen viestintäsuunnitelma.